

Recenzije - Prikazi

Koje su karakteristike te druge epohe?

Kao što kaže Bilwet, 'pisac istraživač nailazi na postmodernu divljinu u kojoj se ljudi grupiraju u indijanskim plemenima očekujući kolonizatora koji ih u ovom slučaju ostavlja u dugom čekanju.' I dok se čekalo to nešto, Fukuyama je proglasio kraj povijesti tako da je sada na djelu vladavina nehistorijskog materijalizma. 'Za bogaćenje vam više nije bila potrebna historija. Ona je učiteljica opreznih i sporih, onih koji uče polako [...] Dok je klasna borba počivala na spekulativnoj pretpostavci da je ideja ucijepljena u klasu koja se bori za svoju vlastitu pa onda i emancipaciju svih ljudi - borba protiv klase polazi od jasnog stava da je ideja na jednoj strani a klasa na drugoj. To je mnogo bliže filozofiji Jednog...'

Je li knjiga izgubila na vrijednosti s obzirom na to da je čitamo nakon obrata? Mislim da nije. Naime, vjerujem da još postoje ljudi koje samo ovakve knjige mogu izvući iz lošeg raspoloženja. Uostalom, rečeno autorovim rječnikom, Jedno je promijenilo samo svoj pojavni oblik, manifestaciju. Sada je možda još nehumanije jer kod nije u potpunosti očit.

Slavko Kulić

NUŽNOST REKONSTITUCIJE HRVATSKOG DRUŠTVA I DRŽAVE

IOM, Zagreb, 1999.

Marko Škopac

➡ Autor interdisciplinarnim pristupom osmišljava strategijske odrednice subjektiviteta Republike Hrvatske kao faktora u međunarodnim odnosima. Konceptija opstanka i razvoja RH proizlazi iz endogenih i egzogenih mogućnosti ostvarenja društva kao sebe stvarajućeg organizma. Dakle, pravilnim poimanjem sebe (odnosa unutar društva) i razumijevanjem političko-ekonomskih odnosa u svijetu mi smo u mogućnosti aktivirati svoj intelektualni kapital prema biocentričnim vrijednostima razvoja života na ovom našem području. Bioetička filozofija razvoja i/ili napredovanja života na Zemlji traži promišljanje i zaključak da apriorni koncept razvoja jest život te da se apriorni uvjeti mogućnosti za razvoj

života crpe iz spoznaje uma te koncepta konačnosti čovjeka jer je on u svemu ograničen mogućnostima svoga uma. Nije problem u tome što je naš um ograničen, već u tome što je destruktivan, što je sve zaposleniji u nasilnom umjesto u razvojnom smislu.

Svi do sada poznati oblici organizacije društva i države spadaju u nasilne oblike ostvarivanja života u funkciji pukog egzistencijalizma. Nasilno djelovanje ljudskog uma nije nužno, osim ako se ne zna, ne može i neće djelovati u skladu s arhitekturom prirodnog ustroja svijeta. Priroda i zakoni koji vladaju u svemiru određuju naše konačne koncepte i izražavaju mogućnosti i ograničenja samorazvoja. Nama je potrebna ekonomika nenasilja s tehnologijama koje podržavaju život na Zemlji i djeluju u skladu sa zakonima prirode. Razlika između današnje biocidne tržišne ekonomije i ekonomije nenasilja jest u tome što današnja ekonomija preferira kratkoročne koristi prešućujući dugoročne štete. Ekonomija 21. stoljeća trebala bi se temeljiti na dugoročnim koristima koje sežu u budućnosti i na korekciji nastalih šteta u prethodnom razdoblju. Dakle, buduće generacije trebale bi živjeti od sebe, a ne na račun i dug svojih sukcesora.

Teleološka je odrednica RH njen prostor, odnosi koji trenutno postoje u društvu i intelektualni potencijal stanovništva. Prostor je nemoguće mijenjati, ali se može resistematizirati tako da nedostaci postaju prednosti. Intelektualni kapital (znanje) je neiskorišten zbog toga što današnji sustav vrijednosti u RH ne daje ni mogućnost da preuzme ulogu koju bi trebao imati. Hrvatska budućnost je znanje o sebi (što i kako možemo), ali je pitanje da li hoćemo. Iz tih bi razloga Ustav RH morao biti vrijednosno-socijalni akt koji bi označavao nukleus društva. Iz njega bi trebao proizlaziti razvoj, kako ekonomski tako i društveni, kulturni i sl.

U RH je problem što je politika cilj, a ne sredstvo ili način poboljšanja statusa čovjeka. Političari u RH vladaju umjesto da suupravljaju ili suusmjeravaju razvoj. Vladanje ne može osigurati promjene jer nije obuhvaćeno cjelokupnim društvom; obuhvaćeni su smo voljniji izvršitelji. Vladanje determinira i vladaoce i vladane (nema slobode zato što samo vladanje znači nasilje). Dok je sa suupravljanjem razvoja stvar drukčija - nema determinizma nasilja, sve je moguće (indeterminizam).

Sadašnji sustav vrijednosti unutar društva ne

može osigurati snažniji i vredniji geoekonomske položaj RH. Međunarodni položaj RH trebao bi biti kao što smo već pripomenuli biocentričnog modela te trajnog opredjeljenja za mir i suradnju s međunarodnom zajednicom. Kako to ostvariti? Potreban je viši stupanj fizičkog i socijalnog integriteta RH kao države i društva, traži se viša razina svijesti o sebi i svijetu, viši stupanj prisutnosti izobrazbe stanovništva, viši stupanj osvještenosti o našoj prošlosti, realna percepcija sadašnjosti te strategija razvoja ljudskih potencijala u budućnosti i radi budućnosti vlastitog opstanka.

Prostor u kojem jesmo visoko je kvalitetan, visoko egzistencijalan u svakom pogledu, od kvalitete tla do klimatskih uvjeta i biološke raznolikosti. Narod ovoga prostora, ove socijalne i državne zajednice mora osvijestiti svoje nedostatke iz prošlosti, sagledati stanje društva u sadašnjosti i posebno razvijati odnos prema stvaranju kulturnih i materijalnih vrijednosti za buduće generacije. Mi se moramo suočiti s tim jer to od nas traži opstanak, posebno radi koncentracije naših razvojnih i stvaralačkih potencijala i kapaciteta u natjecanju sa svijetom. Moramo biti svjesni da se nalazimo na nižoj razini znanstveno-tehnološkog i tehničkog razvoja i u proizvodnji i u potrošnji prema onoj koju ima primjerice EU. Kupovanjem tuđeg proizvoda i životom na dug uništavamo našu proizvodnju kao osnovicu opstanka. Prostor je uvjet u smislu mogućnosti života, ali bez nas on nije ništa. Od svakog pojedinca se traži viši stupanj geopolitičke svijesti o sebi i svijetu. To se može ostvariti samo pomoću globalne razvojne koncepcije, strategije i socijalnog sustava, cjelovitom sagledavanjem odnosa prema budućnosti i u sadašnjosti, startifikacijom mentalnog integriteta koji se mora temeljiti na odnosima suradnje, a ne konfrontacije, na odnosima koji su uvjet za razvoj, a ne razbijanje razvojnih potencijala i socijalne energije.

Najvažnije je pojmiti da su RH i narod jedan integritet koji može stvaralački djelovati, emitirati sebe u svijet i svijet pravilno recipirati apsorbiranjem poželjnih vrijednosti u sebe, u svoj život tj. u vlastitu razvojnu osnovu i potencijal. Autopercepcija prostora mora biti autentična i proizlaziti iz kulture naroda ovog prostora.

Vitalnost spoznaje proizlazi iz biološke, psihološke i sociološke osnove razvoja pojedinca i naroda. Hrvatski narod ima prirodno i socijalno pravo na život, a time i na vlastitu unutrašnju organizaciju. Društvo i zajednica ne

mogu stvoriti sustav socijalnih odnosa bez koncepcije i strategije razvoja sadržaja: bez proizvodnje, bez koncepcije vrijednosti i orijentacije vrijednosti u nama i oko nas. U tom slučaju socijalna zajednica postaje nemoguća. Temelj svih vrijednosti je Ustav kao socijalni akt. Uređivanje socijalnih odnosa naš je prvi zadatak. Društvo bi se oko toga trebalo suglasiti referendumom. Dakle, treba razvijati odnose suradnje na zajedničkom dobru, a ne potencirati sukobe oko političkih stranka i između njih. Odrednica koncepcije života i razvoja jest napuštanje antropocentričnog sustava razmišljanja. Biocentrični sustav vrijednosti trebale bi podržati sve državne zajednice ovoga svijeta. Biocentrični sustav vrijednosti je sredstvo i kriterij ponašanja svih subjekata u društvu (kao pojedinaca tako i političkih zajednica). Samo takvim sustavom mi možemo podignuti razinu razmjenskih odnosa sa svijetom.

Svijet i Europa naše su izvanjsko određenje, naša mogućnost i naše ograničenje. Uključivanje u takve integracije pretpostavlja uređenost pravne države kao općeg dobra svih njenih građana (Ustav kao vrijednosno-socijalni akt) s demokratskim sadržajem i biocentričnom vrijednosnom koncepcijom. Naravno, svijet i Europu ne treba u svemu slijediti. Naš opstanak (ekvivalentni razmjenski odnosi) ovisi samo o nama samima, on proizlazi iz nas samih, iz onoga što mi zapravo želimo od sebe (a tiče se i pojedinca i države).

RH mora razumjeti stvarnost kapitala, mora naučiti primjenjivati kapital-odnos, jer je to naša budućnost. Samo veći društveni proizvod, jači nacionalni kapacitet, jači nacionalni i socijalni diverzitet može doći s naslova proizvodno-tehnološkog jačanja hrvatskog gospodarstva. Ovo je saznanje nužno dovesti do svijesti svakog čovjeka jer proračun ne može hraniti beskonceptijsko stanje društva u nedogled, ovisno o volji centara moći. Time se samo destruiraju nove mogućnosti. Država neće biti teret i/ili ograničenje, nego sredstvo ostvarenja ljudskosti, bit će kreacija materijalizacije intelektualnih potencijala pojedinaca. Da bismo to ostvarili, potreban je javni dijalog meritornih ljudi iz znanstvenog, političkog i gospodarskog sektora radi rješavanja problema opstanka i postavljanja temelja razvoja i blagostanja hrvatskog društva, države i čovjeka pojedinca.